

СЪКРОВИЩАТА НА БУДИЗМА В ПЕЩЕРИТЕ МОГАО

Могоао (Пещера за невисоките) е най-голямата от раннобудисткия храмов комплекс Цянфодун (Пещерите с хилядите Буди), издигната през 353-366 г. от н.е. на 25 км от оазиса Дунхуан, в провинция Гансу на Китай. За разлика от другите пещерни храмове тук преобладават не скулптури, а фрескова живопис.

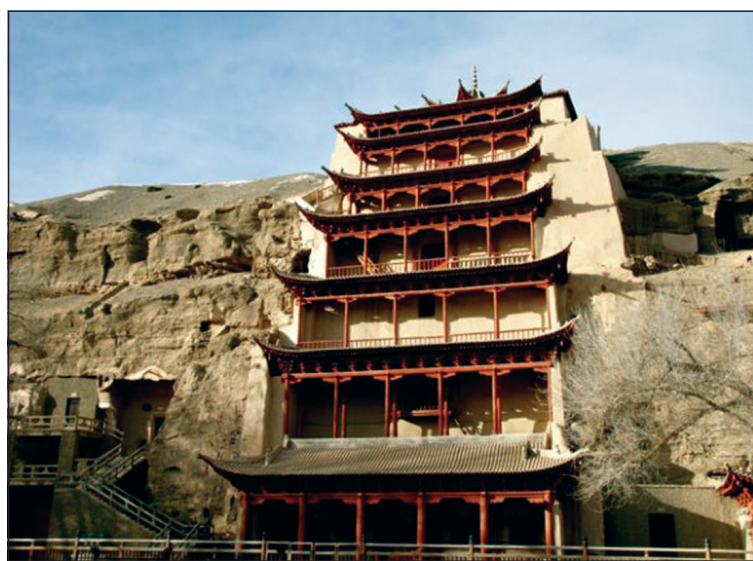
В превод от китайски името на града Дунхуан приблизително значи „широкопроцъфтелият“. На пръв поглед нищо в този град - оазис на стария Китайски Туркестан, отдалечен на 3000 км западно от Пекин, не оправдава това име, пише в сайта „Всичко за Китай“ Николай Генев.

Дунхуан се намира на ръба на пустинята. От края на няколкото градски улици започват огромни пясъчни

дюни, а по-нататък са безлюдните простори в зловещите пясъци на Такламакан. Но много племена още в най-дълбока древност са воювали за този оазис. Днес градът е в 23-милионната китайска провинция Гансу. Още по времето на династията Хан си е извоювал славата на главен търговски и културен център по Пътя на коприната.

Гансу е и най-трудната за преминаване част от него, където свършва дори Великата китайска стена. Сред планините и пустините, забравени от Бог и администрация, днес в Гансу живеят приятелски настроени колоритни малцинства, сред които най-многолюдни са монголците, казаците, тибетците и народността хуей.

Въпреки днешния икономически скок на Китай тази околност щеше да си стои все така затънтена, ако по щастлива случайност през 1900 г. селянинът Уан Хуан не беше намерил над 40 000 свитъци с непозната древна писменост и рисунки в таен коридор на една от многото изкуствено издълбани кой знае кога пещери Могоао, декорирани с рисунки и скулптури на истукани.

Уан Хуан започнал да ги продава на парче, докато един ден специалисти по цял свят се зачудили откъде идват тези чудеса. Експедиция, ръководена от прочутия тибетолог Ауръл Щайн и финансирана от Бритиш мюзийм, тръгнала за Дунхуан в първите години на XX в.

Само по себе си достигането на този град за онова време било равно на подвиг. Още с пристигането си

учените съобщили, че в Дунхуан се намира уникално светилище, което крие най-добре съхранената съкровищница на будистко изкуство на земята. Тя се пазела в 492 пещери и съдържала общо 45 000 кв. м стенописи и над 3000 изрисувани статуи. Тези прокопани на 5 нива в меката скала каверни са известни днес повече с името „Пещерите с хилядите Буди“. Всичките те се намират в скален масив с ширина 1600 м, висок 60 м, в източните склонове на планината Минша. Изработени са били от живеещи сред скалите будистки монаси отшелници. Повечето статуи на Буда вътре били високи над 30 м. Щайн провел 3 експедиции в Могоао. Единодушно било мнението, че тук е най-забележителният археологически обект в Централна Азия.

Археолозите открили данни, че първата будистка пещера вероятно е била издълбана от монах на име Ли Дзун. Цялата околност впоследствие станала център на културата по Пътя на коприната чак до XIV в. По същество тя е един голям и много важен будистки манастир, в който могат да се видят произведения на живописиста и скулптурата с 1000-годишен интервал на възрастта. Предполага се, че след създаването на комплекса хората започнали да живеят в пещерите сред стенописи и статуи.

Всички изкопани помещения имат правоъгълен или квадратен план и във всяко има статуи на Буда, на неговите ученици или на някои от другите божества в религията. Навсякъде по таваните и стените върху основа от изсушена глина има рисунки, направени с водни бои. Вътре е така претъпкано със забележителности, че от 30-те основни за посещение пещери Могоао за един ден могат да се разгледат едва 15.

Това, което ги прави толкова интересни, е и възможността в тях да бъде проследено развитието на будисткото изкуство както през вековете, така и по времето на различните китайски династии. Жителите на Могоао са били прогонени завинаги от Пещерите с хилядите Буди от армия нашественици, дошла от съседните племена в района. После светът забравил за тяхното съществуване.